

RS Ministrstvo za javno upravo
Tržaška cesta 21

1000 Ljubljana

ZADEVA PRIPOMBE NA OSNUTEK SMERNIC ZA JAVNO NAROČANJE ARHITEKTURNIH IN INŽENIRSKIH STORITEV

9. DECEMBER 2022
V LJUBLJANI

Spoštovani,

Smernice za javno naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev predstavljajo vsem javnim naročnikom pomembno priporočilo, napotila, usmeritve in predloge, kako naj praviloma potekajo postopki javnih naročil za arhitekturne in inženirske storitve. V Zbornici za arhitekturo in prostor Slovenije (v nadaljevanju ZAPS) reprezentativno zastopamo pooblaščen strokovnjake/inje, ki se poklicno ukvarjajo z arhitekturnimi storitvami. To so pooblaščen arhitekti/ke ter pooblaščen krajinski arhitekti/ke ter pooblaščen prostorski načrtovalci/ke. Inženirska zbornica Slovenije (v nadaljevanju IZS) na podoben način zastopa pooblaščen inženirje, v kateri domeni so inženirske storitve.

Prva, danes aktualna verzija 1.0 Smernic za javno naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev (SJNAIS) je nastala v juniju 2016, ko trojček nove prostorsko gradbene zakonodaje še ni bil sprejet. Eden od teh treh je Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti (v nadaljevanju ZAID), ki postavi nova pravila in večji red pri opravljanju arhitekturne in inženirske dejavnosti. V aktualni verziji 1.0 SJNAIS je iz že besede urednika na začetku pred kazalom razvidno, da je naša zbornica ZAPS sodelovala pri nastanku smernic obrobno, čeprav so ravno arhitekturne storitve prvenstveno v domeni njenih članov in članic. Podobno se je zgodilo pri pripravi novelacije SJNAIS Verzija 1.2. Na samem začetku priprave smernic je ZAPS še bila »pripuščena«, v nadaljevanju pa ZAPS k nastajanju dokumenta ni bila več povabljen. Nad takim razvojem dogodkov, ko smo zgolj po naključju prišli do vpogleda v končni dokument, smo osupli in zgroženi.

Morda je k temu botrovalo tudi dejstvo, da je čas priprave smernic v večjem delu sovpadal s postopkom prenove gradbenega zakona (GZ-1), kjer je bilo v ospredju trenje med ZAPS in IZS glede pristojnosti strok, ki sodelujejo pri načrtovanju in gradnji objektov. Vseeno to ne opravičuje dejstva, da je ZAPS pri pripravi pomembnega

dokumenta izpadla. Smernice javnega naročanja vendarle obravnavajo tudi arhitekturne storitve in zbornica, pristojna za pooblaščen arhitekta, je ZAPS, pod okriljem katere je več kot 1.500 članov in članic. Pri pripravi dokumenta SJNAIS bi morali enakovredno ves čas sodelovati obe zbornici. Samo na tak način bi bila zagotovljena uravnoteženost oziroma nevtralnost smernic glede pristojnosti strok. Tako pa lahko po pregledu osnutka SJNAIS Verzija 1.2. ugotovimo, da vse stroke niso obravnavane enakopravno, da so o določene usmeritve in rešitve za arhitekturne storitve postavljali drugi, nikakor pa se o njih nismo mogli izreči v ZAPS.

Razočarani smo nad dejstvom, da je Ministrstvo za javno upravo dopustilo, da se odsotnost ZAPS pri pripravi smernic lahko izkoristi za uresničevanje poslovnih interesov ene poklicne skupine strokovnjakov pri javnem naročanju na škodo druge poklicne skupine strokovnjakov in strokovnjakinj.

Osnutek SJNAIS Verzija 1.2. je posledično mestoma celo v nasprotju z določili Gradbenega zakona (GZ-1) in Zakona o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID). Smernice pristojnosti posameznih strok tolmačijo izven zakonskega okvira in s tem pri neukih naročnikih tlakujejo napačne rešitve. Eden od takih primerov je jasno navedeno omejevanje nalog pooblaščenih arhitektov pri izvajanju gradbenega nadzora, kar je v očitnem nasprotju tako z GZ-1 kot tudi z ZAID, z odrekanjem kompetentnim ponudnikom pa tudi v končno škodo javnih naročnikov. Drug primer pa uvodoma omenjajo določbe glede vodenja projektiranja, pri katerih bodo javni naročniki, če jih bodo upoštevali, ob naročanju načrtovanja stavb kršili gradbeni zakon oziroma tvegali, da za načrtovano gradnjo ne bodo mogli pridobiti gradbenega dovoljenja.

Verjamemo, da je taka napaka pri novelaciji SJNAIS Verzija 1.2., ki jo pripravlja delovna ekipa MJU ni bila namerna. Delovna ekipa z MJU pri pripravi teh smernic ni bila ali ne mogla biti v zadostni meri seznanjena s specifikami posameznih strok, povezanih z načrtovanjem in graditvijo objektov, saj področje gradenj pokriva pač drugo ministrstvo. Zato je pomembno, da predstavniki Zbornice za arhitekturo in prostor še pravi čas pri pripravi SJNAIS Verzija 1.2 ponovno pristopimo kot eden glavnih deležnikov oz. kot je uvodoma razvidno že iz poimenovanja smernic: poleg inženirskih gre za arhitekturne storitve, za katere pa smo v imenu naših članov pristojni v ZAPS. Nikakor pa ne moremo dopustiti, da druge stroke ob odsotnosti strok, ki jih pravzaprav v ta dokument vnašati lastnih poslovnih interesov - ob dobri veri ekipe Ministrstva, da gre za strokovno pravilne razlage zakonodaje oziroma delovanja strokovnjakov v praksi.

Prav tako ugotavljamo, da s strani MJU nismo bili povabljeni pri izdelavi SMERNICE ZA JAVNO NAROČANJE GRADENJ, Izdaja 1.1, oktober 2018. Prva izdaja teh smernic je bila objavljena decembra 2017, v letu 2018 pa je MJU s številnimi deležniki, a brez sodelovanja ZAPS, pristopilo k pripravi prenove Smernic za javno naročanje gradenj. Arhitekturne storitve, ki so v domeni naših članov in članic, pomembno vplivajo na kakovost izvedbe pri gradnji, našo člani in članice opravljajo strokovni nadzor med gradnjo (!), zato bi moral biti eden od nujnih deležnikov pri pripravi dokumentov tudi ZAPS.

Smernice SJNAIS z namenom zagotavljanja konkurence in enakopravne obravnave ponudnikov ter učinkovitega izvajanja javnih naročil gradenj, podajajo predloge za pravilno uporabo posameznih institutov javnega naročanja, s priporočili in opozorili.

Temeljijo na izhodiščih, ki jih določa Zakon o javnem naročanju (v nadaljnjem besedilu: ZJN-3) in so orodje, ki ga njihovi pripravljavci priporočajo naročnikom za uporabo – dajejo primerna ter z ZJN-3 usklajena napotila, usmeritve in predloge, kako naj praviloma poteka postopek javnega naročila za gradnjo. Zato vztrajamo, da se ZAPS nadaljnjem procesu priprave vključi v delovno skupino.

Ker je vlada RS s sklepom št. 00714-11/2021/11 z dne 22.4.2021 naložila vsem ministrstvom, njihovim organom v sestavi in vladnim službam obvezno uporabo SJNAIS, je še toliko bolj pomembno, da bo besedilo novih smernic skrbno pretehtano in usklajeno s pristojnimi strokami.

V prilogi podajamo komentar Osnutek SJNAIS Verzija 1.2, iz katerega je razvidno, da je potrebno na dokumentu še veliko dela. Pričakujemo, da bodo končne Smernice za javno naročanje arhitekturnih in inženirskih storitev predstavljale dokument, ki bo podal zakonite in usklajene usmeritve, kako naj postopek javnega naročila za izbiro izvajalca arhitekturnih in inženirskih storitev praviloma poteka.

Zahvaljujemo se za razumevanje in vas lepo pozdravljamo.

S spoštovanjem,



Zbornica za arhitekturo
in prostor Slovenije:

Tomaž Krištof,
univ.dipl.inž.arh.
Predsednik

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'T. Krištof', is written over the printed name.

Pripombe pripravila:

Helena Kovač, univ.dipl.inž.arh.

V sodelovanju s strokovnimi službami ZAPS